

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.
Társzerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

A debreczeni földosztók.

A socialdemokracia által szított forradalmi szellem behatolt a magyar politikai közéletnek arra a területére, a hol a közkormányzati tényezők egyik kategóriája, a törvényhatósági autonómia működik.

Hajdu vármegye f. hó 13-án tartott tavaszi közgyűlésén elhatározta, hogy felír a képviselőházhoz és kérni fogja a »klerus birtokainak szekularizációját.«

Magából a határozatból és annak indokolásából kétségtelenül kitűnik, hogy Hajdu vármegye törvényhatósági bizottsága szövetségbe lépett a magyar socialdemokratákkal s azoknak forradalmi elvét, legalább az egyházi birtokokra nézve, magáévá tette. Minthogy pedig a szekularizáció, vagyis az egyházi vagyon elkobzása rést üt a társadalom egyik alappilléren, a tulajdonjog intézményén, kétséget nem szenvedhet, hogy a kik a socialdemokráciát ennek a társadalmi alappilléren az összeomlásában segítik, azok a félúton meg nem fognak állhatni, hanem kénytelenek lesznek tovább menni, a socialdemokracia végcélja felé, mely nem más, mint a jelenlegi polgári társadalomnak az összetörése.

A forradalmi erők soha sem végez-

nek félmunkát. Első fellépésük harc, további fejlődésük rombolás, végső kifejlésük felforgatás.

A socialdemokraták régóta keresnek szövetségeseket a liberális, első sorban a protestans magyar politikusok között, a kiknek szemében szálka a katolikusok minden szervezkedése. A Társadalomtudományi Társaságnak f. évi január hó 23-án és 25-én tartott ülésein kiadták a jelszót, hogy »a socialisták, parasztpártok s más *polgári progresszista* pártoknak egy nagy szövetségbe *ad hoc* ligába kell egyesülniök és hatalmas agitációt kezdeni és folytatni a *sajtó* megfelelő organumainak bevonásával az egész országban a parasztság és a városok lakói között. Ha pl. *szabadgondolkodó* jelleg alatt tudnak egy táborba gyűlni a *legkülönbözőbb* pártok, akkor pl. *földosztó szövetségbe* szintén ideiglenesen koalizálhatnak.«

Tehát előbb a szabadgondolkodás jelszava alatt kell egyesülniök a legkülönbözőbb pártoknak, azután majd koalizálhatnak földosztó szövetségbe. Hajdu megye törvényhatósága be nem tartva ezt a természetes átmeneti fokozatot, egyszerűen ugrott át a socialdemokraták földosztó szövetségének mezőire. Földet akarunk osztani a hajdúmegyeiek, de persze nem a saját földjüket, még mielőtt sza-

badgondolkodókká váltak volna. Mi legalább feltételezzük róluk, hogy még nem gondolkodnak szabadon, mert a szabadgondolkodásnak alapfeltétele az, hogy másnak a szabadságát, legyen az akár vélemény szabadság, akár a joggal, vagy birtokkal való rendelkezés szabadsága, tiszteljük.

Egy igazi szabadgondolkodó nem lehet földosztó. Az küzd a féktelen szabadságért, ami chiméra ugyan, de még sem egyértelmű a féktelen zsarnoksággal, mely minden gondolatszabadságnak és minden jognak a konfiskálására tör.

Ez az oka annak, hogy igazi szabadgondolkodók kevesen vannak, föld- és egyéb vagyonsztók azonban, főképp nálunk Magyarországon, annál többen.

Érdekes, hogy Hajdu megye földosztói határozatuknak a kimondásában úgyszólván szóról-szóra idézik a socialdemokratáknak a Társadalomtudományi Társaságban a szekularizáció mellett felhozott érvét. Ez így szól:

»Az állam tegye jóvá hibáját és a mit Németország a tizenhatodik és tizenhetedik században, Franciaország a nagy forradalom előtt, Olaszország a tizennyolcadik században megtett, *legelőször* is konfiskálja, szekularizálja a klerus birtokait, mert másképp nem segíthet, nem

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Kovács Miklós halálára...

Zúgnak-búgnak a harangok,
Halottat siratnak.
Mehalt fia. — szemefénye,
Egy öreg asszonynak
Beteg volt az istenadta
Egész életében.
Hanem ezt az utolsó kórt
Most kapta e télen!

Bájt rendezett a falunak
Vidám ifjusága,
Ahol szép lány, vig muzsika,
Duhajkodás járta.
Ott mulatott a többi közt
Kipirult orcával,
Ott mulatott, dalolt, táncolt
A legszebb leánynyal.
Sötét szeme lázban égett
A nagy boldogságtól,
Hogy ő neki is kijutott
Táncból, vigasságból...
Elfeledte minden baját
Ha két szembe nézett,
Ott találta csillagait
A fenséges égnél!...
Pedig a lány hamis fajta!
Csupa dacból járta.
Mert egy másik szép leánynyal
Engelgett a párja!

S ha rásimult édes bájjal
Táncosa keblére
Egyre az a csalfa legény
Forgott az eszébe...
Annak szólott minden szava
Minden kacsintása,
Annak az ő tüzes táncra,
S minden mosolygása!...

Reggel felé Kovács Miklós
Haza felé tartott,
S elfeledte lehűteni
A felhevült arcot!
Hideg szél fűtt Nem is bánta!
Nem akart már élni!
Nem akarta más örömet,
Boldogságát nézni!...

S a legszebb lány másnak karján
Éppen őt nevette
Őt, — ki „ártatlan furfangját”
A szívére vette.

Hogy haza ért, édes anyja
Megrémült láttára.
Nem is csoda! Tudta ő már
Mért vigyáz fiára?!...
Lefektette puha ágyba,
Szépen betakarta,
Bodza teát főzött neki,
S azzal megittatta.
Aztán éppen úgy mint régen
Oda ült melléje.

S öregedő, ráncos kezét
Rátette fejére.
Simogatta. Dédelgette.
De hiába tette!
A jó Isten nem hagyta itt.
Magához intette!

Zúgnak-búgnak a harangok,
Halottat siratnak.
Mehalt fia. — boldogsága,
Egy öreg asszonynak!...

Simonovánszky Annus.

A hatodik pont.

— Műkedvelők által előadható monológ. —

Irta: Hevesi József.

Matyók Bandi frakkban.

(Oldalgyva jön a kulisszák közül, mint a ki megugrott. Lábujjhogyan lépked és sunyi módon vissza vissza tekint. Majd elneveti magát és bizalmasan beszél a közönséghez, nórádmegyei kiejtéssel.)

Megszöktem (*elfojtott nevetés*). Azok odabenn azt akarják, hogy valami monológot szavaljak nekik. Tetszik tudni... egy monológot... Hát én megszöktem. Nem állok én ki nekik egymagamba, hogy ott a bolondot adjam!... Passziánszra nem vagyok berendezve. Legalább is tartli, akarom mondani: dialog négykézre... Ne tessék ám hinni, hogy tán lámpalázam van... Dehogy!

teremtheti meg az erős parasztszályt és így az államháztartást is súlyos krízisbe viszi. (Huszdik Század, 1909. áprilisi füz. 412 l.)

A hajdúmegyei határozat pedig szó szerint így hangzik:

„Az állam tegye jóvá eddigi hibáját s a mit Németország a XVI. és XVII. században, Franciaország a nagy forradalom előtt, Olaszország a XVIII. században megcselekedett: konfiskálja, szekularizálja a klérus birtokait, mert másképpen nem segíthetni az ország bajain, ezzel pedig a kivándorlást is megakadályozzuk, a parasztszályt megerősítjük és útját álljuk az állami háztartást veszélyeztető kríziseknek is.»

A debreczeni földosztók azonban, midőn a Társadalomtudományi Társaság programjából csaknem szóról-szóra lemásolták a határozatukat, óvatossá váltak. Kihagyták a határozatból ezt a szócskát: *legelőször*. Természetes, mert hiszen ők nem szabadgondolkodók, hanem csak földosztók. Szabadgondolkodás mellett elkerülhetetlen az, hogy ha *legelőször* a kath. klérus birtokait konfiskálják, akkor aztán másodsorban a református, harmadsorban az evangélikus stb. vallásfelekezetek vagyonát kobozzák el. Szabadgondolkodás mellett az ember így beszél: A nemzet érdeke követeli a földosztást, tehát osszuk el az *enyimet*, a tiedet, a harmadikét.

A hajdúmegyei civisek tehát csak a katolikus egyház vagyona ellen szövetkeznek a socialdemokratákkal, csak a katolikus vagyont szeretnék felosztani a kivándorlóknak, a parasztok és az állam között, csak a katolikus egyházat akarják a proletariatus sorába letaszítani, ők maguk azonban továbbra is meg akarnak maradni *burzsoáknak*.

Ha annyira fájnak nekik az ország bajai, miért nem kezdik a földosztást Debreczen határánál, mely értékre, ter-

jedelemre nézve sok-sok egyházi birtokot hatalmasan felülmul? Miért nem beszélnek a Baldácsy-alap felosztásáról, melyből a kivándorlóknak, a parasztszálynak és az állami háztartásnak, ezeknek a nagy érdekeknek, a melyeknek mizeriájától úgy vérzik a tiszteletes konvent szive, bizony szintén jutna néhány szép garas?

A gyűlölet vakságával beszélnek politikai, gazdasági, társadalmi reakcióról s ennek szerveiről: néppárttól, keresztény socializmusról, Katolikus Népszövetségről, de hallgatnak Bánffy újpártjáról, mely hogy megbukott, annak nem mi vagyunk az okai, hallgatnak a Kálvin-szövetségről, hallgatnak a Balthazár Dezsőék socialdemokratizmusáról.

Reakció igenis van, de azt nem mi csináljuk, hanem azok, a kik reagálnak a jogegyenlőség, a szervezkedési szabadság, a keresztény nép művelése és megerősödése ellen. Csinálják azt a véres száju demagógok és a velük tartó — földosztók.

A válság. A gazdasági önállóság egyik szerveért, az önálló magyar jegybankért folytatott harc lassítja s talán hosszabb időre elodázza a kormányválság megoldását, de azt semmi esetre sem hiusíthatja meg. Állandó kormányválságra, mely ez esetben egyenlő volna az alkotmány válságával, az ország nincs berendezve. Abban a rettenetes gazdasági és társadalmi zűllöttségben, melynek megdöbbentő jelei közül elég említeni az új erőre kapott kivándorlást és a parasztság-nak a nagybirtokos osztály ellen irányuló forradalmi szervezését, mely most a socialdemokratáknak egyik alap-programm-pontja, egy állandó kormányválság az ország közrendje ellen törő erők felszabadulását és kiszámíthatatlan kárral járó garázdálkodását vonná maga után. Maga a felszínen forgó kérdés, az önálló bank, az ország létérdekét nem érinti, sőt gazdasági szempontból hátrányos is volna az országra, mert megdrágítaná a hitelt s értekeinknek a külföldön való elhelyezésében is zavart okozna. Mindazonáltal az önálló bank mint közjogi vívmány megérdemelné azokat az áldozatokat, melyeket az önálló gazdasági berendezkedés szervei mindig megkövetelnek, de azt már nem érné meg, hogy érte-

Nincs kérem az a lámpa, a mitől én lazadnék és nincs az a láz, a mitől én lámp... Pardon!...

Óh, én nem ijedek meg a közönségtől. Azért, hogy a polgármester úr, meg az ezredes úr, meg főtisztelendő úr is közöttük ül. Hát az tán? (Kicsinylőleg vonogatóan vállait.) Ők is csak kanállal eszik a levest!...

Hát nincs igazam kérem? Látott már valaki egy józan eszű embert, a ki hangosan diskuráljon egymagában? Abszurdum! Mondtam én a rendezőknek: Kérem — mondom nekik — tessék, rendezzünk egy kis műkedvelői előadást, egy kis szindarabot... vigjáték, szomorujáték, operette, népszínmű. Nekem az mindegy! Mert ezekben domboríthat az ember! Tessék megpróbálni akármilyen szerepre.

Nem tudom, van-e itt valaki, az urak vagy hölgyek közül, a ki látta tavaly Vácott, mikor a „Pesztra-nevelő- és dajkaképző intézet“ javára előadtuk, műkedvelők, Bankbánt? Nincs senki? Kár! Én játsztam Tiborcztot. Milyen hatással! Mikor kiállottam oda a sügölyük elé és dörgő hangon kiállottam, hogy hát: (Erős páthosszal és feltűnően palócos kiejtéssel.) Tányérnyalóvá lettél hazám, dicső fia!... Hm! Szinte láttam, hogy szalad végig a sok libabőr a különböző hátakon És hogy

lelkeselek... Mert kérem, a szavalatnál legfőbb az érzés és a — tiszta kiejtés!

Annyi bizonyos, hogy ott benn (a színpfalak közé mutat) nagy lesz a fölfordulás... Sajnálom, de úgy kell nekik!... Igaz, hogy szép közönség van jelen. Az egész helybeli intelligencia!... Mindegy én nem monologizálok... (Elővesz egy programmot és olvas:) Számóca, víg magánjelenet, írta és előadja Matyók Bandi... (Egész előre lép, meghajítja magát.) Kérem, Matyók Bandi vagyok, van szerencsém... De bocsanat, én nem hatalmaztam föl senkit, hogy kiírja rólam, hogy én monológot tartok. Pardon! Engedelmet kérek, tisztelt rendezőség, ez nem járja és én tiltakozom, hogy beleegyezésem nélkül engem egy magánjelenetre kényszerítsenek.

Egyszer... az igaz... a Katikának tréfából tettem valami ígéretet. Egy majálison volt... Eltévedtünk az erdőben és a Katikával számócat szedtünk. A számóca még nagyon eretlen volt és savanyú. Hát én úgy akartam megédesíteni, hogy csokot lopok a Katika számóca-ajkáról. Katika persze pofon ütött, de nem fájt nagyon. Elvégre is a számóca szedés némi keserűségekkel szokott járni... Mikor aztán visszakerültünk a társasághoz, nagy volt a vihogás... A Katika arcán egy piros folt volt. „A számócatól“ mondta a

hosszú kormány- és alkotmányválságba sodorjuk az országot. Négy év előtt a katonai kérdések okoztak egy ilyen válságot s tagadhatatlan, hogy akkor a koalíciónak hajthatatlansága a katonai követelések dolgában sokkal indokoltabb dolog volt, mint a jelenlegi bankkövetelés. A hadsereg belső szervezetében a reformok elengedhetetlenek, ha a hadsereget olyanú akarjuk átalakítani, hogy azt legalább a *magunkénak* is mondhatjuk. Ez valóban a legfontosabb nemzeti érdek, mert a míg a hadsereg magyar részét nyelvben és értesben magyarrá nem tesszük, addig szó sem lehet arról, hogy abban a magyar elem megfelelő arányzamban érvényesüljön. És mégis az ország nagy érdekei megsugalmazták a koalíciónak azt a gondolatot, hogy a katonai kérdések kikapcsolásával vegye át a kormányt s a legsürgősebb közkormányzati feladatok végrehajtására vállalkozzék. Hát miért nem lehetne az ország nagy érdekeinek most is olyan ellenállhatatlan suggestív erejük, mely a bankkövetelők ellenszegülését megtöri, a kérdést a legközelebbi teendők sorából kikapcsolná s a többségi pártokat újra egyesítené, ha nem is egy hosszú munkaprogramnak a végrehajtására, de mindenesetre a legsürgősebb teendők teljesítésére, ezek között főképp a választói jog reformjának megalkotására? A tények logikája a politikában is nagy erő, a gyakorlati országhelyzetben pedig döntő tényező.

Öreg politikus.

Egy tanférfi ünneplése.

Nagytapolcsány, 1909. máj 20.

A nagytapolcsányi állami polgári iskola f. hó 15-én ünnepet ült. *Dvorzacek* János igazgatónak a tanügyi pályán való *huszonöt évi* működését ünnepelte.

Hogy *Dvorzacek* János igazgatói tisztét, vezetői hivatását a „primus inter pares“ elvének megfelelőleg fogja fel, annak legékezebb bizonyossága, hogy testületbeli kartársai rendeztek neki ovációt, melynek készülésétől ő csak akkor szerzett tudomást, a mikor az ő közismert szerénysége ki nem térhetett már előle, ha kartársait nem akarta kellemetlen helyzetbe hozni, kik az ünnepély sikere érdekében a nyilvánosság előtt már akkor exponáltak magukat.

A testület tagjait az ő — ellentéteket elsimító — finom tapintata, legfőképpen pedig igazán kartársi szeretetből fakadt gondolkozása fűzi egészszé, tömöríti testületé.

Akaratát mindig olyan formában tudja érvényre juttatni, hogy az ne az ő, hanem a többség akarata legyen. Egyébként ha meggyőződik az ellenkező helyességéről, akaratát mindenkor kész alárendelni a többség akaratának. Minden lépését a kollegialitás jellemzi, amit pedig igazgatói tisz-

Katika és elpirult. „A számócatól“ mondtam én is és szintén elpirultam. De azért mégis csak vihogtak. Akkor irtam a számócaról egy víg magánjelenetet. A Katikának nagyon tetszett és mikor elolvastam neki, már csak egy kicsikét haragudott. Megígértem, hogy egyszer majd elszavalom. Erre aztán kibékült. De kérem, ez csak olyan... izé... volt... olyan... hogy is mondjam csak... Egy tinta! Hogy kibékitem vele! De nem is gondoltam rá soha, hogy elszavaljam. Óh, ebből a számócaból nem eszel tisztelt publikum.

(Hátulról taps hallatszik.)

Jaj Istenem, most vége a negyedik pontnak. A kis Fracyre Zsuzsika zongorázott... Most jön az ötödik pont. (Olvassa a programmot.) Ötödik pont: „Vorref morir“ Tosti-tól, éneklő Csányi Simi. Ugyan mit akar az ember az ő mekegésével? Hát ez is hang? Nem hogy engem állítottak volna be énekes pontnak... Énekes pont! Ez jó... De ez a pont igazán énekeltnak volna... Mert nekem van hangom. Egy kicsit karesú ugyan, de van benne érzés. És tudok előadni. No meg aztán a kiejtés... (Körülnéz.) Ugyan kérem, nincs itt véletlenül egy zongora? Aha látom már! És talán akadna is vala az urak, hölgyek közül, a ki engem kísérni tudna?...

téből kifolyólag tesz, annak is mindig élet veszi tapintatosságával. Kartársaival szives, testvéries viszonyban van, kik benne legidősebb társat lát-nak, ki vezeti az intézetet, kire a kor és minisz-teri kinevezés bizonyos elsőbbségi jogokat és va-lamivel több kötelességet ruház, egyébként pedig dolgozik, mint a többi, mint csakugyan „első a társak között”.

Vezetői tisztének illetően felfogásával eléri azt, hogy a paragrafusok helyébe a kollegiális szeretet lép, társai benne nem igazgatót, hanem barátot, igazi kartársat látnak. Mert szinigazság Teleky József gróf nagy történetirónk mondása: „Semmi sem szilárdíthatja meg jobban a hatalmat, mint annak mérséklettel való használata”. Mert a szűkkörű hatalomnak tapintatos mérsék-lése ragaszkodást, szeretetet kelt, míg a hatáskör tulbecsülése, Don Kizotte-szerű fitogtatása ellen-szenves.

Dvorzacsek János tehát megérdemli mint igazgató, hogy kartársai ovációt rendezzenek neki, de megérdemli mint a kultúra munkása, mint tanár, ki a népnevelés kertjében huszonöt évig kertészkedett a magyarosítás nagy céljainak megvalósításán negyedszázadon keresztül munkálko-dott s ebbeli hivatását mindig lelkiismeretesen, kötelességtudással teljesítette.

Tanítani, nevelni egyike a legnehezebb, de egyúttal a legnemesebb hivatásnak, mely a földi lehetőség határain belül egész embert kíván: szilárd akaratot, hogy tudjon fegyelmezni, világos főt, hogy a gyermek lelkéhez tudjon férközni, érzékeny szívet, hogy tanítványaiban szeretetet tudjon maga iránt kelteni és hazafias eszmékért hevülő lelket, mely a haza és ezzel párosulva a magyarosítás nagy céljait munkálni tudja.

Allíthatja-e valaki, hogy ez a hivatáskör nem-e rohamosabban emésztí föl az életalapot, mint bármely más hivatáskör, ha betöltője testtel-lelekkel annak él?

Nem áll-e sokkal eszményibb magaslaton, mint minden más olyan pálya, a melyen mindenki inkább a saját érdekeiért dolgozik, mint a köz szellemi javaiért?

Ezen az eszményi pályán működni negyed-századon keresztül, ennyi időn keresztül a társa-dalmi és kulturai céloknak szentelni minden fizi-kai és szellemi energiánkat, elég ok arra, hogy a jóbarátok, kartársak és ismerősök ünnepeljek a munka eredményét és azt, a ki ezt a munkát végezte, ha természetesen az ünneplés impulzusa kívülről ered.

Kartársai, jóbarátai Dvorzacsek Jánosban ezt az eszményi hivatást, huszonöt évi becsületes munkálkodást és ennek a munkának eredményét ünnepelték. Az ünnepély nem vert ugyan a tár-sadalomban olyan nagy hullámokat, a mint azt hasonló körülmények között másutt tapasztalhatni. Nem pedig azért, mert a legutóbbi politikai fel-fordulás okozta réseket az idő még nem hidalta át egészen s ennek következtében a nagytapol-csányi társadalom nem egységes, hanem szaggat-tott, a vélemények nagyon megoszlok, mindenki külön ideál után szalad.

Ellenben megjelent az ünnepélyen Takács

Igen... (Egy úrhoz, ki zongorázni vállalkozik.)
Őn lesz olyan szives... Nagyon köszönöm!...
Könnyű lesz... Egyszerű kis népdalt fogok énekelni... Egy kis jó nótát... Egyszerűen és érzéssel... Tessék csak hallgatni! (A kísézőhöz.)
Ismeri ön kérem azt a nótát, hogy: Aszondja, hogy aszondja, hogy aszondja, hogy (Dudolva.)
Messeze földről levél jött a kaszárnyába... Próbálja csak, kérem. (Az első zongora-akkordok után magyar nótát énekel.)

(Taps után.) Köszönöm, ön igazán jól kísért!
Ez lett volna egy hatodik pont, ugy-e? Tudom, hogy a Katika ekkor könnyeket potyogtatott volna és a szivecskéje is meglágyult volna... De kérem, hogy én ott kiálljak egymagam a számocával... Olyan nincs!...

Szinte hallom már szegény Darázs Marcit, a főrendező, a mint a szinfalak közé bekuksol és keresgél „ksz! ksz!... Matyók, hol vagy? ksz! ksz!” De én nem leszek sehol... ksz! ksz!... Milyen főfordulás! Nem lesz hatodik pont... Hiába jönnek majd rimánkodva mindnyájan: a Darázs Marcit, a Csányi Simi, a Fuváros Pista, a Csóka Jóska meg a többi is kunyerálnak: „No, ne izélj, Bandi, ne bomolj! Szavald hát!” Oh, csakhogy én hajthatatlan leszek... Lássuk csak (Kiveszi az óráját.) No még három

Béla, nyitra megye kir. tanfelügyelője, Bárdos Ádám és Bugel Jenő kir. segédtanfelügyelőkkal, dokumentálva ezzel azt, hogy a kultúra terén kifejtett munkálkodást sokra becsüli és méltányolja.

Az ünnepély lefolyása egyébként a következő volt: Delelőtt 10 órakor az intézet torna-csarnokában Lebesch Lőrinc polg. isk. tanár üdvözölte a jubilánst a tanári testület nevében, kifejtve a testület szeretetét és ragaszkodását. A polg. isk. növendékek nevében Klein Árpád III. o. t. és Miskovics Ilona IV. o. t. üdvözölte. Weisz Armin, az izr. isk. igazgatója az izr. tanító-testület részéről és utánna a jelenlévő vendégek fejezték ki jókívánataikat, a növendékek pedig elénekelték a Hymnust. Délben bankett volt a Korona-szállóban, melyen 36-an vettek részt. Felköszöntőt mondot-tak: Dvorzacsek János a királyra, Zsoldos Károly a kormányra, Klacsó Győző az ünnepeltre és családjára, Bárdos Ádám a tanfelügyelőség nevében (a tanfelügyelő ekkor még nem volt jelen). Abrahám Gerő éltette a tanfelügyelőt és Libertinyt, Lázár Károly galgóci polg. isk. igazgató a tanfelügyelőséget és Dvorzacseket, Hollady Jenő plebános a jelenlevőket, Markovics Alajos főszol-gabíró a hölgyeket. Skopecz István városbíró a város nevében az ünnepeltet és testületet, végül Bugel Jenő segédtanfelügyelő a tanítóságot.

Este az intézet tornacsarnokában a jubiláns tiszteleltre ifjúsági hangverseny volt. E hangver-seny gerince — mint a műsor második pontja — egy zenekép volt, Arany Jánosnak a hun monda-körből vett s a gimzarvas mondját tárgyzó költeménye „Rege a csodaszarvasról” megzenésítve. A zenekép nagyon jól volt megválasztva, ifjúsági előadásra kiválóan alkalmas. Egyes részeinek kellemes, méla akkordjai képzeletünk elé varázsolták azt a csodás kort és bűbajos tájat és környez-et, melyben a hun mondakör egyes részei mo-zognak. A magánrészeket Streicher Jolán, Fischer Etel, Laczkovics Etel és Adler Berta polg. isk. tanulók énekeltek. Kiváltképpen bájos volt Strei-cher Jolánka hangja, mely úgy hatott, mint tava-szi lombzat között a fülemile dal. Platzkó Ella és Pollák Aranka ügyesen és elég színesen adták elő monologjukat. Klobusiczky Anna és Pollák Vilma zongorajátéka arról tanuskodott, hogy szak-értő vezetésben részesülnek, a melynek eredmé-nye kitűnő technikájuk lesz.

A hangverseny szép sikeréért Lebesch Lő-rincné úrhölgyet és Klacsó Győző polg. isk. tanárokat illeti az érdem, kik nagy zenei tudá-sukat a jó ügy szolgálatába szegődttették.

Az ünnepély rendezése körül még általában Abrahám Gerő polg. isk. tanár buzdítkodott.

Szp.

A Szent István Társulatról.

A Szent-István Társulat ez évi közgyűlése számára készült igazgatói jelentés, melyet Erdősi Károly igazgató terjesztett elő, sok adattal jel-lenzi azt a haladást és terjeszkedést, melyet a Szent-István-Társulat 1908-ban elért. A rendes

tagok száma már majdnem 5000, a pártoló tagoké pedig több 17.000-nél. Ugy a rendes, mint a pár-toló tagoknak juttatott tagilletmények a mai tudom-ány színvonalán állanak, másfelől pedig legérté-kebb termékei a nép számára készülő magyar irodalomnak.

Eleven élet folyt a Tudományos és Irodalmi Osztályban is, melynek működési köre ez évben a szociális szakosztály tevékenységével bővült. Giesswein Sándor, Concha Győző, Bódiss Jusztin, Karácson Imre, Kiss János, Auer István, de la Salle Rochemaure herceg, Pór Antal, P. Veiics László és Gallovich Jenő látogatott előadásai jel-zik a Tudományos és Irodalmi Osztály működé-sének egyes fázisait. Készülőfélben van az osztály hatalmas kiadványának, az Egyháztörténelmi Em-lekeknek új kötete is s e vállalat kiadásának ter-heit ez évben a Maecenások egész sora igyekezett az osztályra nézve megkönnyíteni.

A Társulat hivatásához méltó mértékben istápolta a hazai kulturát akkor, mikor ajándék-könyv gyanánt a lefolyt évben 14.000 korona értékű, részben iskolai, részben vegyes irányú könyvkiadványokat adományozott.

Örvendetes emelkedésről értesíti a közgyü-lést a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részvénytársaságnak, vala-mint a Stephaneum-nyomda részvénytársaságnak évi jelentése is. Százakra megy a most először és az újonnan kiadott könyvek és füzetek száma. A népiszkolai tankönyvsorozat számos új tankönyv-vel bővült: Kórody Miklós új módszerű ábécés, valamint II. és III. olvasókönyvével. Az Ember-Margitai-Mihalicska fele nyelgyakorló olvasó-könyvekkel, melyek az idegen ajku iskolások szá-mára készültek. Ezekon kívül számos új vagy újonnan átdolgozott tankönyvek kerültek ki a sajtó alól. A Szent-István-Társulat kiadásában jelent meg ez idén is a katolikus tanítószáz hi-vatalos lapja: a Népevelő, melyet Ember Károly lovag szakavatottsággal szerkesztett. Ugyancsak a katolikus tanítók részére új vállalat is léte-sült, a Wohlmuth Ernő szerkesztésében megjelenő Tanítók Évkönyve, mely valóságos szociális misz-sziót van hivatva teljesíteni s melynek sikerült voltát élenken bizonyítja az a körülmény, hogy négy hét alatt tíz ezer példányban terjedt el tanítószázunk körében.

Sok értékes művel gyarapodott az ifjúsági iratok, a vegyes kiadványok s a Családi Regény-tár sorozata is. Köztük Bokor Malvin: Szirányi Család-jával, Károly Ignác: Igazi Élet-ével, An-dor József: Nagy Lajos élet-ével, Szepessy László:

És most örülnek, hogy nem vagyok sehol. (Leskelődik.) Ni, a Darázs Marcit ott suttog a többiekkel. Hogy vigyorognak! Persze örülnek, a hatodik pont el fog maradni... Én megugrottam A nyomorultak még egyetlen ksz, ksz-szel sem keresnek.

Nos hát azért sem fogtok rajtam mulatni! Közétek rontok, mint a derült égnek sohasem látott villama és szavalni fogok, csak azért is! Szavalni fogok neked, szívem Katikája, sza-valni fogok úgy, hogy Trója ledől és Róma rabi-gába görnyed! Ah, hiába örvendeztek ti kajánok, a hatodik pont most már csak azért sem fog elmaradni, Matyók Bandi meg fog jelenni és pocskéká fogtok törpülni diadalom előtt. (Kirohan. Rövid csend; a háttérből taps hallatszik; majd a szavaló hangja.)

A számocza: Vig magánjelenet...

(Függöny.)

Az első villamos üzemű hadihajó.

Londonból jelentik, hogy a Bellerophon nevű páncéloshajó, mely most került ki készen a hajógyárból, az első teljesen villamos üzemű hadihajó. A hajó hajtó-erejét a villamoság szolgáltatja, ugyancsak ennek segítségével irányítják az ágyúcsöveket s villamos szikrával sűtik el az ágyukat, villamos erő eszközi a be- és kirakodást, ez hajtja a mentőcsónakokat s ennek segítségével főznek. Az angol hadiflotta részére több ilyen villamos-üzemű hajó készül.

Hit és Hazá-jával, Bourcet: A válás és Dickens Kis Dorrit című regényeivel.

A Szent-István-Társulat kiadványainak minél szélesebb körökben való elterjesztése végett a könyvkiadóhivatal keretében egy új működési ág szerveztetett: *Terjesztő iroda*, mely a Társulat kiadványainak forgalmát fokozott mértékben fogja előmozdítani.

A Társulat könyvkereskedésének főállása is biztosítottnak tekinthető. Jövőjében annál inkább bizhatunk, mert ez évben behozott újítás, a *Műkereskedési osztály* alig negyedéves főállása alatt is sikeres üzleti vállalkozásnak bizonyult. A könyvkiadó részvénytársaság az elmúlt évben negyvenkét személyt foglalkoztatott.

Az idén tizedik életévét betöltő Stephaneum-nyomda részvénytársulat a múlt évben körülbelül hatszor annyi munkát végzett, mint az első évben. 365 személyt foglalkoztatott. A nyomdának szedő és géptermei kívül van önálló könyvkötészet és betűöntődéje is. Körforgó gépein 2 napilapot és 43 folyóiratot készít. A nyomdát legújabbban a londoni magyar kiállítás díszoklevéllel tüntette ki.

Ezeket az érdekes és tanulságos adatokat tartalmazza *Erdősi* Károly igazgatói jelentése. A magyar katolicizmus emelkedő öntudatának kétségkívül van része legelső katolikus irodalmi vállalatunk föllendülésében, de viszont a Szent-István-Társulat is rendkívül sokban hozzájárul a magyar katolikus közszellem erősítéséhez, általánosításához. Munkája évről-évre hatásosabb lesz. A magyar katolikus hagyományoknak s az új világ új eszméinek összeegyeztetésével segíti az utjait egyengetni a XX. századba illő, ma azonban még vajdó, forrongásban lévő modern magyar katolikus észjárásnak.

Ujdonságok.

Értekezlet.

A Nyitramegyei Pártszövetség f. hó 26-án délután 6 órakor Mihálik József apátkanonok úr házában értekezletet tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja.

Nyitrán, 1909. május 15.

Az elnökség.

A tömegrestség ellen.

A katolikus *sajtóegyesületnek* f. hó 18-án tartott közgyűlésén dr. *Prohászka* Ottokár székesfehérvári püspök, az ő intuíciós nagy lelken irányjelző csodás erejével rámutatott katolikus mozgalmaink nagy akadályára, a tömegrestségre. Minden tere ez a tömegrestség az oka elmaradottságunknak, melytől egyébként nem csak a katolikus intézmények és mozgalmak szenvednek, hanem összes közügyeink. Magyarország népe dolgos nép, rögtön tör, kaszál, kapál, nehéz verejtéket izzad ha kell a gyárakban és az Isten szabad ege alatt, de nem élelmes nép. Saját sorsának a javításában lassú, nehézkes.

Nyög, panaszkodik, de csak nem nyúl az önségély eszközeihez. Így van ez az anyagi és a szellemi tere is.

Vannak azonban példáink arra is, hogy a hol a nép vezetői serények és buzgók, ott a tömegrestség nagy részben legyőzhető. Népünk nem szeret új esapásokat vágni, de a jó nyomon, ha új is az, szívesen halad, csak serkenteni és lelkesíteni kell őt reá.

Ezt a szert kínálja az élet orvosságul a tömegrestség ellen.

Kinevezések. A honvédelmi miniszter *Bergendy* István moconoki s. lelkész a m. kir. honvédség tartalékában honvéd s. lelkész; az igazságügyminiszter *Demeter* József és *Olbort* Ferenc lipótvári orsz. munkavezető fegyőrököt valóóság főfegyőrökké nevezte ki.

Smialovszky Valér Trencsénmegye főispánja *Benyovszky* János díjtalan számfelüti közig. gyakoronkot tb. szolgabíróvá nevezte ki.

Eljegyzés. *Tazner* Elek andódi körjegyző eljegyezte *Schamal* Ida kisasszonyt Zay-Ugrócról.

Áthelyezések. Trencsén megye főispánja *Badik* Béla kisucanjehelyi szolgabíró Zsolnára, dr. *Kubinyi* György szolgabíró Puhóra és dr. *Halmai* Gusztáv puhói szolgabíró Kisucanjehelyre helyezte át.

A M. Á. V. üzletvezetősége *Német* József hivatalnokot Trencsénből Érsekújvárra helyezte át.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Láng* Mihály nyitrai és *Pataky* János krassószörény megyei kir. segédtafelügyelőket kölcsönösen áthelyezte.

Kis Farkas mérnök Nyitráról Nagyszombatba helyeztetett át az ottani osztálymérnökséghez.

Uj magyar nemes. A király dr. *Ottava* Ignác szemorvosnak, budapesti tudomány egyetemi magántanárnak és törvényes utódainak a közegészségügy terén szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességet „Borszöröskői” előnévvel díjmentesen adományozta. Dr. *Ottavanak* városunkban sok ismerőse van, a kiket bizonyára kellemesen fog meglepni a jeles szemspecialista, a ki egyáltalán nemeslelkű emberbarát is, kitüntetésé.

Miniszteri biztos az érettségiben. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a nyitrai főgymnasium érettségi vizsgálatára miniszteri biztosnak *Németh* Illés gyöngyösi kir. kath. főgymnasiumi igazgatót küldte ki. Az érettségi június hó 2-án kezdődik.

Tanári oklevél. *Mrenna* József nyitrai főgym. tanár a múlt heten a budapesti egyetemen letette a neveléstudományi vizsgát és megszerezte a középiskolai tanári oklevélet.

Hymen. *Mrenna* József nyitrai főgymnasiumi tanár f. hó 15-én vezette oltárhoz a nagyszombati dóm-templomban *Goldberger* Olga kisasszonyt, *Goldberger* Soma a nagyszombati polg. fiúiskola igazgatójának bájós leányát. Az esketési szertartást *Sinkó* József nagyszombati főgymn. igazgató végezte.

Szalay Ottó trencséntepliczi fürdőigazgató-sági hivatalnok f. hó 15-én esküdött örök hűséget *Kunszt* Nellike vágbesztercei tanítónőnek, *Kunszt* János felsőelefánti k-tanító kedves és bájós leányának.

Konkurzus. Az Egyházmegyei Iroda közhírré teszi, hogy a nyitrai egyházmegye kisebb és nagyobb papnevelő intézeteibe való felvétel július hó 2-án fog végbemenni. Azon ifjak, kik a gimnázium IV—VIII. osztályát sikeresen elvégezték, illetőleg érettségi vizsgálatot tettek, megfelelő utolsó évi bizonyítvánnyal, keresztlevelel, bérmelevéllel ellátva július hó 1-én d. e. az egyházmegyei hivatalban a felvétel iránt személyesen jelentkezzenek. Akik nevezett két napon ingyen lakás és élelmezésre tartanak számot, forduljanak ez iránt néhány nappal korábban a kisebb papnevelő igazgatóságához.

A nyitrai kath. legényegyesület 1909. május hó 23-án, vasárnap, tartja rendes évi közgyűlését. Utána diszközgyűlés lesz, melyen az egyesületnek 1907. október havában rendezett iparkiallításán kitüntetések érdemeinek, elismerő okleveleinek és jutalomdíjainak ünnepélyes átadása. A részletes program a következő: D. e. 10^{1/2} órakor rendes évi közgyűlés. Utána diszközgyűlés: 1. Himnusz. Éneklük az egyleti tagok. 2. *Juhász* Sándor, bankigazgató és mérnök, bíráló bizottsági elnök jelentése a kiállítás eredményéről. 3. *Kutvaszer* István, kaonok, egyleti elnök átnyújtja a kitüntetésekét. 4. Az ipar dicsőítése. *Rosty* Kálmántól. Szavalja *Kozák* István, egyleti rendező. 5. Legényegyleti induló. Éneklük a tagok. 12^{1/2} kor társasébd az egylet nagytermében. D. u. 4 óra után kedélyes szórakozás az egyesület helyiségeiben és tágas udvarán. Este 8^{1/2}-kor szinelőadás. Utána tánc.

A nyitramegyei gazdasági egyesület folyó hó 19-én a tagok nagy érdeklődése mellett tartotta meg Nyitrán tavaszi rendes közgyűlését, mely ezuttal tisztújító közgyűlés is volt. Az egyesület vezetőségét a jövő hat évre következőleg alakította meg a közgyűlés. Elnök lett: *Mezey Gyula*, eddigi ügyvezető alelnök, alelnökké lettek: *Ajtich Horváth Dezső* és *Leidenfrost Károly* nyitramegyei birtokosok; a számvizsgáló-bizottság elnökévé *Jeszenszky Alajos*; a tanács tagjaival megválasztottak: *Mezey Lajos*, *Czobor Béla*, *Engel Henrik*, *Jókay Géza* és *Kutvaszer István*. Ezután megválasztotta az egyesület az igazgató-választmány 60 tagját és a számvizsgáló bizottság tagjait. A távozó elnöknek *Emőd Józsefnek* érdemeit jegyzőkönyvileg örökítette meg a közgyűlés. A Balkán szerződés ügyében hozott választmányi határozatot, mely szerint az igazgató-választmány híven kitartván eddigi álláspontja

mellett a leghatározottabban ellenzi a kelet felől az élő állat behozatalnak, esetleges határforgalmi kedvezményeknek engedélyezését s a minimális gabona vámoknak legcsekélyebb mérvű leszállítását is, a közgyűlés élénk helyesléssel tette magáévá s teljes felhatalmazást adott az elnökségnek, hogy a gazdák ezen vitális kérdésében a politikai válság fejleményeihez képest tegye meg illetékes helyeken felterjesztéseit és adatokra támaszkodva hívja fel az összkormány esetleg a törvényhozás figyelmét arra a körülményre, hogy még a levágot állapotban importálható állatok korlátolt kontingensét is felhasználja a spekuláció arra, hogy az állatok árát jelentékenyen leszorítsa. Felhatalmazta az elnökséget arra is, hogy csatlakozzék azon demonstrációkhoz, melyet a június 6-án megtartandó országos gazdaggyűlés fog ezen nagy fontosságú kérdésben kifejezni. *Ugyanez alkalommal a leghatározottabban tiltakozik Nyitramegye gazdaközönsége mindazon törekvések érvényesülése ellen, melyek a gabonavámok felfüggesztését óhajtandók ki-esszközölni.* Az országos gazdaggyűlésen az elnökség és tiz tag, kikhez még az önkéntesen jelentkezők csatlakoznak, fogja az egyesületet képviselni. A közgyűlés ezek után letárgyalta a múlt évi számításokat, megadván a felmentvényt a felelős számadóknak, intézkedett a megüresedő titkári állásra vonatkozó pályázat kiírásáról, végül kisebb jelentőségű ügyeket intézett el.

Virághervadás. *Tagányi Etelka*, Tagányi Nándor kir. p. ú. tanácsos és neje *Béza* Irma leánya, f. h. 20-án életének 24-ik évében hosszú szenvedés és a szentsége ájtatos felvétele után elhunyt. Földi maradványait május hó 22-én Nyitrán beszentelték, azután a tetemet Pozsonyba szállították, a hol ma a Szt. András temetőben helyezik örök nyugalomra. Az elhunyt fiatal leánynyal a gyászoló szülők életfájának egyetlen virága hervadt el. Nyugodjék békében!

A F. M. K. E. közgyűlése. A F. M. K. E. nyitravármegyei választmánya 1909. június 6-án d. e. 11 órakor tartja évi rendes közgyűlését a városháza nagy termében. Targysorozat: 1. Elnökségi jelentés. 2. A tisztikarnak hat évre való megválasztása. 3. Az 1908. évi zárószámadás. 4. Az 1910. évi költségvetés megállapítása. A választmány elnöksége a közgyűlésre ezen az uton hívja meg a F. M. K. E. *nyitravármegyei* alapító, örökös, rendes és pártoló tagjait.

A nyitrai kereskedelmi kör helyiségeinek megnyitása alkalmából Nyitrán 1909. május 20-án d. u. 4 órakor ünnepi közgyűlést tartott, melyen a pozsonyi ipar és kereskedelmi kamara képviselőiben dr. *Wolff* Gerő főtitkár jelent meg, a ki igen tartalmas előadásban fejtette a kereskedelmi egyesülés célját. A közgyűlés után társas vacsora volt. Az új kör helyiségei a Tóth Vilmos utcai Seeber-féle házban vannak.

Szövetkezeti mézsárszék. A Nyitra és Vidéke Szövetkezeti Néparuháza a most megnyitandó *mézsárszék* ügyében f. é. május hó 23-án vasárnap délután 2 órakor a városháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a város keresztény közönségét tisztelettel meghívja, az elnökség. Napirend: 1. A szövetkezet elfogadott alapszabályainak részletes ismertetése. 2. Jelentés a szövetkezeti mézsárszék ügyének jelenlegi állásáról. 3. A hússzállítás ügyében megkötött szerződés előterjesztése. 4. Intézkedés a húsvágó helyiség sürgős felépítése és az üzletrészek értékenek befizetése ügyében. 5. Új tagok felvétele. 6. Esetleges indítványok. — A közgyűlésen való megjelenés semmi kötelezettséggel nem jár. Hölgyeknek, mint közvetlen érdekeit felelnek szives részvételre számítunk.

A privigyei kath. legényegyesületnek e hó 9-én tartott műkedvelői szinelőadással egybekötött táncmulatsága kitünően sikerült. A műkedvelői szinelőadás szereplői kellemes meglepetésben részesítették az oly szép számban egybegyűlt közönséget, melynek soráiban úgy az úri osztály, mint a polgári elem mondhatni egyforma arányban volt képviselve. Ezen itt, Privigyén legnagyobb terem kicsinek bizonyult a legálább 150-re tehető érdeklődők befogadására, sőt sokan hely hiányában kénytelenek voltak távozni s kellemes szórakozásukról lemondani. Kitünően adták elő szerepeiket *Poráczek Józsi* és *Boszody Apolka*, úgyszintén jól játszott *Balázsovics Mariska* és *Rusz Józsi* is. *Czibulka Irénke*, *Obonya Mariska* és *Rusz Mariska* szerepe megnyerte a közönség tetszését. A sikert nagyban emelte a műkedvelői hölgyek szépsége, izléses szép öltözéke, természetes és bátor fellépése s a mi a fő: *Poráczek Józsi* és *Boszody Apolka* részben solo, részben duett szép és kellemes éneke, melyet a

közönség köréből számos tapsvihar követett. A férfi szereplők közül kitűnő játékaival emelte a siker fényét Czibulka Miklós és Raab János, kiknek otthonos, biztos szereplése biztosította a közönség teljes meglegedését és az előadás sikerét. Jól játszott a komoly szereplők közül: Leporisz József Ugróczy Balint, Dunay Sándor, továbbá Majdan János, Mesina Antal, Dedek Gusztáv, Mecsár József, Kriug Emáuel és Mesina János. Komikus, kacagató szereplésükben kitűntek: Zloch Miklós és Mayer Károly, a kik a sikeresen alkalmazott gesztusok, mimikák által tartós, vidám hangulatot keltek a közönség körében. No és a három cigány: Richter Ernő, Ugróczy Balint és Sztanyo Tibor pompásan játszott, illetve játszott volna, humoruk bevált.

Az erkölcsi siker mellett megvolt az anyagi siker is, melyet 48 felülfizetőnek nemes adománya emelt. Felülfizettek: Soóky 6'80, Dr. Szekcsák 5, Sporzon, Fogelton 4—4, Müller 4'20, Erdélyi, dr. Cvikóta 3'20—3'20, Kupf, Reitzner, Rosenthal Izidor, Lutonszky, Wunder, Mecsár Mihály és Huszárik 2—2, Albert 1'40, Kolina, Kedelák, Dióssy 1'20—1'20, Pollak, Oterhalik, Gramantik, Pick, Spitzer 1—1 kor., s többen összesen 15 k. 20 fillért. A nemes szívű adakozók fogadják az egyesület hálás köszönetét.

Uj építőmester. Steffkovits Lajos jőnévű nyitrai építész vállalkozó f. hó 14-én Budapesten az építőmesteri vizsgálobizottság előtt letette az építőmesteri vizsgát s ennek alapján jogosultságot nyert az építőmesteri munkák önálló teljesítésére és vezetésére. Az építőipar nagy arányú fejlődése kívánatos teszi, hogy minél több szakember álljon az ezen ipar nemhez tartozó munkások élén s azért örömtűnkre szolgál, hogy Nyírában az építőmesterek száma megszorodott. Kívánjuk, hogy az építészeti szakérőnek ez a növekedése a keresztény építőmunkások érdekeinek előmozdítását idézze elő.

Rakovszky Béla a választói közt. A nyitrai kerület orsz. képviselője Rakovszky Béla f. hó 16-án kerületében időzött s miután több községben a Népszövetséget megalakította, ellátogatott nováki és nagybélitzi választóihoz is. Ez utóbbi helyen Nagy- és Kisbélitzi eljárással Rakovszky Bélánál a plebánián tiszteltgett és arra kérte őt, hogy a *gazdakör* ügyében a két községnek kérvényét a földmívelési miniszteriumnál támogassa, amit ő meg is ígért. Rakovszky Béla Nagybélitzi május 18-án egyenesen Budapestre utazott. Május hó végén ismét meglátogatja kerületét és pedig május 30-án délelőtt Chinorában, délután Nadlányban, május 31-én délelőtt Sissón, délután Kisvendégen fogja beszámolóját megtartani, a mikor ezen községekben kath. Népszövetség is megalakul.

Halálozás. Sárhegyi Lajos a szakolcai főgymnasium tanára f. hó 14-én életének 56-ik, áldozó papságának 31-ik évében rövid szenvedés után Szakolcán elhunyt. A boldogult 1892 óta működött a szakolcai gymnasiumnál, a hol áldásos tevékenységet fejtett ki.

Csacznán hosszas szenvedés után e hó 15-én elhunyt Dr. Gyuriss Emil orsz. képviselő két éves, kedves fiacskája *Pista*. A város- és vidékről megjelent intelligencia élő tanúsága volt az általános részvétnek a mely gyászszal sujtott szülők iránt.

Katholikus népszövetségi mozgalom. Darázsán f. h. 16-án *Kmettykó* Pál plebános, helyi igazgató elnöklelte alatt látogatott népszövetségi közgyűlést tartott, melyen az elnök nagyhatalmú megnyitó szavai után dr. *Mihalovics* Edé és dr. *Cserenyey* István nyitrai theol. tanárok mondtak zajos tetszéssel fogadott beszédeket a kath. szervezkedés feladatai és a Népszövetség kulturmissziójáról. A nagy számban összesereglett nép a kiváló szónokokat zajosan megjelenezte.

Felsőveszteni május hó 16-án a felsőveszteni plebániához tartozó Felső-, Alsóveszteni, Bélaudvarnok és Rasic községek katolikus hívei közt is megalakult a Népszövetség. Elsőnek szónokolt *Rakovszky* Béla orsz. képviselő, ki magyarul szólt a nagyszámú hallgatósághoz, majd *Bresztyenszky* Kálmán orsz. képviselő tót nyelven mondott beható és tetszéssel fogadott beszédet a Népszövetségről. Azután beszélt még a helybeli esperes-plebános, *Kuniczky* József, kit helyi igazgatóvá választottak meg. Aznap 164 tag iratkozott be. A taggyűjtés tovább folyik.

Nyitraacsúban Rakovszky Béla és Bresztyenszky Kálmán képviselők lelkesítő beszédeire folyó hó 16-án 120 taggal megalakult a Katolikus Népszövetség. Helyi igazgató *Steffel* Edé esperes-plebános, csoportvezetők *Bednár* József kántortanító, *Mikula* Ferenc és *Prosztrédny* József.

Trencsénben a népszövetségi tagok f. hó 16-án d. u. 3 órakor az Erzsébet szálló nagytermében népes gyűlést tartottak. A gyűlés tárgya a teljes megalakulás megbeszélése és kimondása és a tisztviselők megválasztása volt. Egyházi elnök: *Misz* R. esp.-pleb. Világi alelnök: *Lillek* J. ny. v. főellenőr. Egyházi alelnök: *Krasznaynszky* J. isk. igazg. Világi alelnök: *Náthy* J. jár. számvizsgáló. Helyi igazgató és jegyző: *Brix* Ödön t. p. főkönyvelő. Csoportvezetők: *Hatala* Károly, *Sztrechay* Pál, *Dettrich* Béla, *Maráky* Géza, *Lencz* Ernő, *Hinner* Nándor, *Hubert* Alajos, *Zamaróczy* Gyula, *Mikulics* Károly, *Truchly* István. Indítványok során szóba került az agitacionális vasárnap is; a gyűlés úgy határozott, hogy ennek határnapja a központtal egyetértőleg állapítsassék meg s szónokoknak országos híru egyének kéressenek fel. Az így megalakult szövetség legközelebb *Trencsénpüspökiben* tart nyilvános gyűlést, hogy ott is megalakítsa a szövetséget.

A Gyermekvédő Liga javára a miavai járás községeiben rendezett gyermeknapon az eladott sorsjegyekért befolyt összegben felül 516 kor. 37 fillér gyűlt egybe.

Képviselői beszámoló. *Szmrecsányi* György a vágbesztercei kerület orsz. képviselője a múlt héten tartotta képviselői beszámolóját a kerület községeiben. Vasárnap *Belluson* beszélt mintegy 2500 főnyi közönség előtt, mely a képviselő beszédét, valamint *Bereghi* Endre közgyűlési elnök szavait is nagy lelkesedéssel fogadta és a népszerű képviselőnek bizalmat szavazott. Ezután a képviselő és *Bartos* János a Katolikus Népszövetségről szóltak a néphez. Beszédeik hatása alatt megalakult a bellusi helyi szervezet, melynek igazgatójává *Bereghi* Endre plebánost választották meg. A szervezetbe mindjárt a gyűlés után több, mint 300 tag iratkozott be. A gyűlésen, melyből üdvözlő táviratot küldtek gróf *Zichy* Aladár Ö Felsőge személyi körüli miniszternek, a néppárt elnökének és *Rakovszky* Istvának a Kath. Népszövetség elnökének, a vágbesztercei Népszövetséget *Rusz* István vezetése alatt *Lichtmann* István, *Lovisek* János, *Sztrányovszky* Agoston, *Gyurkovszky* Gusztáv és *Ballon* Géza polgárokból álló küldöttség képviselte. Jelen voltak ezenkívül: *Sztrányovszky* József c. kanonok, *Pápai* András esperes, *Bezák* József, *Némed* Márton, *Mihályfy* János plebánosok, *Baross* János illavai főszolgabíró, *Kubicza* Béla szolgabíró, *Osovszky* Géza járásbíró, *Konszky* József főtanító *Henzel* Győző jegyző, *Kraulman* Dénes, dr. *Weil* Ármin, *Fejtsik* István bíró, *Halmi* János állami kosárfonodai igazgató, *Binka* József, *Benkő* József tanítók s még számosan. *Szmrecsányi* képviselő azután folytatta beszámolóját a kerület többi községeiben.

Esküdtszéki főtárgyalás. Az elmúlt hét folyamán a nyitrai kir. törvényszék mint esküdtszéki főtárgyalás alá vette szándékos emberölés kísérletével vádolt *Kobora* Mihály udvarnoki lakos bűntényét, mely alól azonban az esküdtek nemleges verdiktje alapján a törvényt alkalmazó bíróság felmentette. A kir. ügyészség vádirata szerint vádlott a szándékos emberölés kísérletét azon tényével követte volna el, hogy a múlt év novemberében rálött *Jurak* Mátyás udvarnoki legényre, kit — mint régi haragosát — a nőtestvérének való udvarlástól el akart tiltani. Minthogy a vád adatai a két napi főtárgyalás során be nem igazolódtak, az esküdtszék nem bűnösnek mondta ki *Koborát*. Vádlott védőügyvédje, dr. *Szudinka* Béla fiatal helybeli ügyvéd volt, kinek rendkívül határos és jogi érveken bővelkedő beszéde mely benyomást gyakorolt a szép számmal jelenvolt érdeklődő közönségre.

Ünnepély Nyitra bajnán. A nyitrai iskolatestvérek e hó 15. és 16-án, alapítójuk de la Salle szt. János ünnepé alkalmával, igazán szép és lelketemelő ünnepélyt rendeztek. Valódi képet csak az alkothat magának róla, ki szerencsés volt a lefolyt ünnepélyen jelen lenni. Gyönyörű volt nézni, mily áhitattal járultak a növendékek az első szt. áldozáshoz. Az embernek szinte könnyet esalt szemébe e valóban megható látvány. A szt. áldozást 10 órakor a nagymise követte, melyet *Kovács* József jáci esperes-plebános mondott. E szent ténykedésnél *Bezák* György szolcsányi esperes és dr. *Némethy* Lajos nyug. esperes az iskolatestvérek házi lelkesze, segítkezték. Az intézet növendékei nagy precizitással *Witt* Ferenc miséjét adták elő *Reiff* Alajos aligazgató úr vezetésével. Azután kis lakoma következett, mely alkalommal *Weber* Bonaventura az intézet igazgatójának vendégszeretete mindenkit elragadott. Délután 1/23 órakor ünnepélyes ve-

csernye volt, ezt pedig „Emil” című operette követte; szövegét s zenéjét szerző *Reiff* Alajos aligazgató. *Reiff* Alajosnál nem tudom, mit csodáljak eléggé, alkotó tehetségét-e, zenei tudását, vagy pedig kiváló ügyességét, melyet a szerepek kiosztásánál tanusított? Fényes tehetségét „Emil” című operettjével nagyon is bebizonyította. Mire nem képes egy emberi akarat! A szereplők valóban remekeltek. Különösen *Lévay* Béla (Toma), *Láng* Kálmán (Emil), és *Margitay* Andor (Liza néni) vonták magukra a figyelmet. A nagyérdemű közönség méltányolta tehetségeiket és ügyességeiket. S nekik, de kiváltképp *Reiff* Alajos aligazgató úrnak, mint az operette szerzőjének, hosszantartó, viharos taps lett osztályrésze. Adja az Eg, hogy ezen intézet még sokáig terjessze áldásos működését a haza-, egyház- és társadalom javára.

Egy jelenvolt.

Trencsénmegyei dolgok. *Trencsén* megyéből írják: *Radolán* folyó hó 13-án megejtett választáson hivatalos apparátussal 7 szavazattal kibuktatták *Czivadny* Károlyt a néppárt érdemdús tagját és *Szmidá* Kálmánt a néppárt alelnökét. — Mindenesetre érdekes megvilágítása ez a trencsénmegyei közigazgatásnak a koalíciós éra alkonyán.

Csacznán megsemmisítettek egy megyebizottsági tagválasztást, mert a választási elnök olyan személyt nevezett ki bizalmi férfúnak, ki nem volt választó. — Most a 13-án megtartott új választáson az elnök meg olyan két választót nevezett ki bizalmi férfúnak, kik nem voltak jelen; jöllehet elég más választó volt jelen. Tehát *Csacza* ismét új választásnak néz elebe. (Három a magyar!) Pedig a törvény elég világosan beszél, de ugylátszik a választási elnökök rövidlátók, vagy kicsoda...

Köszönetnyilvánítás. Alólirott a magam s hibeim nevében a legmélyebb köszönetet mondok a pozsonyi oltáregylet elnökője Gróf *Szécsen* Teréz ő méltóságának, nemkülönben mélt. *Zand* Ödön prelatus-igazgató úrnak, a miért az udvarnoki plebániához tartozó salgócskai leányegyház templomát díszes és értékes egyházi ruhákkal megajándékozni kegyesek voltak. Buzgó imáinkban kérjük a jóságos Úr Istent, hogy ajándékozza meg viszont a kegyes jötevőket mindenemű jóval. Udvarnok 1909. május 15. — *Jancz* József, plebános.

Vásári krónika. A múlt héten megtartott kirakóvásár alkalmával számos feljelentés érkezett a rendőrkapitányságra, valamennyi tolvajlás miatt. *Trapkovszky* Mihály vicsápapáthi földmivesgazdát valamely ügyes zsebtolvaj kifosztotta 90 kor. készpénzétől, melyet a vásáron eladott marhájáért bevételezett. Feljelentésre a rendőrség mindent meg tett, hogy a tolvajt kézrekerítse, de eljárása eredménytelen maradt. — Hasonló eset miatt élt panasszal a rendőrségen *Virág* Józsefné szül. *Csepka* Mária, kinek zsebéből mintegy 50 kor. eltűnt. Ez ügyben két előállítás is történt a rendőri hatóságnál, hol megmotozták és kihallgatták a gyanúsítottakat, azonban tagadásukkal szemben nem sikerült a lopás bűnét rájuk bizonyítani. — Ugyancsak eredménytelen maradt rendőrségünk kutatása azon bűnygyben is, melynek *Tekeli* Jánosné nagysurányi iparosasszony vallja kárát, kit 156 koronájától fosztottak ki ismeretlen tettesek. A tervszerű zsebtolvajlások körülményeit tekintve a rendőri hatóság alighanem szervezett vásári zsebmetszőkkel áll szemben.

A gerencsériek kérvénye. A szomszédos *Gerencsér* község volt urberesei a közelmúltban közös kérvényt nyújtottak be előljárásságuk útján a földmívelésügyi miniszteriumhoz, a korábban kormányhatóságilag elrendelt közlegelő-befásítási utasítás visszavonása ügyében. A földmívelési miniszter ugyanis utasította a kisközség előljárásságát, hogy a község egyetlen használható közlegelőjét fákkal ültesse be, ami a szegény népre a miniszter által nem ismert okokból kétségtelenül mérhetlen károsodással járna. A befásított terület tudniillik a közlegelőt a Nyitra város felőli rétre szorítaná, mely azonban egyrészt természeti alkalmatlanságánál fogva, másrészt a nyitrai honvédezed ottani állandó harcászati gyakorlatozásai miatt a célnak egyáltalán nem felelne meg, sőt egyenesen az amugy is kezdetleges lábou álló marhatenyésztés létekedékét támadná meg. A kérvény, melyet a községi előljárásság és a volt úrbéres gazdák irtak alá, egyéb panaszokkal is járul a miniszter elé, melyeknek súlya alatt a jogos és méltányos kérelem nyilván kedvező elintézetést fog nyerni. *Gerencsér*

előjárásága választó kerületünk országgyűlési képviselőjének közbenjárását is kikérte fontos óhaja támogatására.

Uj szövetkezet. Örömmel értesülünk, hogy Hölakon f. hó 16-án szövetkezet alakult „Hölak és vidéke keresztény hitel- és gazdasági szövetkezet” céggel. Az alakuló gyűlésen körülbelül 400 ember vett részt; megjelent azon Dávid Ferenc a ker. fogy. szöv. orsz. szervezője is, a ki csupán azért jött fel, hogy útmutatással szolgáljon a megalakulásnál, a mely a központtól függetlenül, önállóan történt. A tagok száma ezideig 230, több száz részvénnyel. A szövetkezet június 1-én kezdi meg működését.

A vöröskői vár. Ismeretes, hogy a nem rég elhunyt gróf Pálffy János Vörösvár várának azt a részét, mely őt örökségi jogon megillette, még életében az államnak adományozta oly célból, hogy ott üdülőhely rendeztesse be középiskolai tanárok számára. A várat a múlt napokban a közoktatásügyi kormány megbízásából megtekintette báró Forster Gyula a műemlékek országos bizottságának elnöke, a ki hír szerint azt fogja ajánlani a kormánynak, hogy az elajándékozott részt, mely a vártömbből kihalva különleges célra egyáltalában nem alkalmas, adja el a Pálffy családnak, mely már régebben is lépéseket tett az elajándékozott épületrész megvétele iránt.

Az „Élet”. Hétről-hétre gyarapszik tartalomgazdagságban és irodalmi értékben katolikus illusztrált hetilapunk, az Élet. Illusztrációi is egyre érdekesebbek, tárgyukat részben a világ események krónikájából merítik. A 20. szám tartalma a következő: Az intim zeneről. Járósy Dezső. — Józsika. Csáth Géza. Ragyogott már rám. Vértessy Gy. A végtelen kicsinytől a végtelen nagyhoz. B. Benkő J. — Seta Jokohamában. Falta Lucien tengerészhadnagy. — A vasuti hidon. Harashty Lajos. A tanítónő. (Regény). Andor J. — Jelenkori francia írónok. M. Hrabovszky Júlia. — A kölcsönvétel. Szivós Béla. — Stilus és színjátás. (Második közlemény). Hevesi S. — Kultúra. Gieszein S. dr. (A. J.). — Chambers of Honors. (m.) Művésznők kiállítása. — (ö.) — Vadalmák. — (r. f.) — Az Élet. Hollandia (Fal-tay.) Idegenek Budapesten. (W.) — Német színeszek. — Szerk. üzenetek.

Gyanus eredetű arany tárgyak. Fink Ignác helybeli zálogüzlet tulajdonos hétfőn értesítette a rendőrséget, hogy egy utcai leány, egy igen értékes arany órát és arany láncot akar nála zálogba adni, mely tárgyak eredetére vonatkozólag gyanuja támadt. A rendőrség előállította az utcai személyt, ki egy a rendőrség előtt jól ismert tolvaj napszámosra hivatkozott az arany-neműek származását illetőleg. A rendőrségnek ez ideig nem sikerült az ügyre teljes fényt vetni, bár az említett napszámos igazolni próbálta magát.

Jogerős ítélet a handlovai gyilkosság ügyében. Megemlékeztünk arról az esküdszaki főtárgyalásról, melyen a nyitrai kir. törvényszék mint esküdtbíró-ság Kracsun János bányamestert a Remenyik Károly handlovai bányász-mérnök terheire elkövetett gyilkossági bűntetteért tízenötvi fegyházbüntetésre ítélte. A vádlott védője semmisségi panaszokat jelentett be az esküdtbíró-ság ítélete ellen, miért is a bűnyű a Curia döntése alá került. A királyi Curia azonban a semmisségi panaszok elutasításával helybenhagyta az alsóbíró-ság ítéletét s így az ítélet jogerőre emelkedett. Legfőbb bíróságunk helybenhagyó végzését e hó 14-én hirdették ki az elítéltek. Nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy a bűnyű nyomozás költségei közel 2000 koronára rúgnak, mely összeg természetesen a kir. kincstárnak megtérítendő, tekintve azonban ennek az idő szerinti behajthatatlanságát, az egyelőre függőben tartatik. Hír szerint az elíteltet a napokban fogják elszállítani fegyházbüntetésének helyére.

Negyvennyolc. Ebben a számban összpontosul a magyar függetlenségi párt programja. Ezuttal azonban nem a politika adja meg az actualitást, hogy e számot odairtuk újdonságunk címeül, hanem az, hogy a *Gyermekvédő Liga* sorsjegyek huzásától immár csak 48 nap választ el. A sorsjegyek iránt máris olyan elénk kereslet mutatkozik, mintha közvetlenül a huzás előtt állnánk. Ezt nem is lehet csodálni, mert hisz a Liga népszerűségétől eltekintve a sorsjáték-tervezet is valósággal szenzációs, amennyiben minden sorsjegy feltételül nyer egy arany vagy ezüsttárgyat. A nyereménytárgyak kivétel nélkül izlések és a fővárosban és vidéken látható nyereménycollectiók általános feltűnést keltenek. A ki tehát szerény filléréivel egy humánus intézményt támogatni óhajt és azonfelül egy szép emléktárgyra óhajt szert

tenni, az siessen és vegyen egyet ezekből a sorsjegyekből, melyek az Országos Gyermekvédő Liga Országos tombolajátékának központi irodájában Budapest, Ferenciek-tere 4. sz. alatt és azonfelül az összes fővárosi és vidéki tőzsdeokban kaphatók: 1 korona 50 fillérért.

Baross Gábor sirjánál. A trencségi főgymnasiunai tanulóifjúsága f. hó 20-án, áldozó csütörtökön tanárainak vezetése mellett testületileg kirándult Klobusicra s ott megható gyászünnep keretében koszorút tett Baross Gábor sirjára. A kegyeletes ünnepély a vidékről is nagyszámú közönséget vonzott a klobusici mauzoleumhoz. Szép és nemes gondolat volt kivezetni az ifjúságot annak a férfúnak a sirjához, a ki az ő munkásságával és puritán jellemével utánzó példaképe a szorgalomnak és a cselekvő, nem szájas-kodó hazafiságnak, tehát azoknak az erényeknek, melyekért első sorban kell lelkesednie a mai kor ifjúságának.

Szegény ember levele. Kuszált írású, de egyenes szívre valló levelet kaptunk a Zoborról, egy szegény embertől, a ki a következőket panasolja fel. A zabori szőlőhegyen, mondja a levél írója, a gazdag embernek minden meg van engedve. Az istállót építhet az út közepén, abba a hegyközségi előjárásig be nem avatkozik, azt közegészségi és köztisztasági szempontból nem kifogásolja. Ellenben a szegény embernek nem engedik meg akarnak adni a közös kútból, nem engedik meg neki, hogy tyúkot, malacot tartson, mivelhogy az bűzt terjeszt, tisztatlanságot okoz. Ez a levél tartalma, melynek valóságát nem áll módunkban ellenőrizni, de bizonyosak vagyunk benne, hogy a szegény ember is megtalálja az ő igazát a hegyközségi előjárásnál, csak adja elő az ügyét-baját. Szinte hihetetlenül hangzik, hogy a közös kútból nem engednek valakinek vizet meríteni. Hiszen ha Nyitra így kapja a vizet a szegény ember, hát hogyan ne kapná a Zoboron, a hol a víz semmi s minden — a bor.

A térj bosszúja. Germányi Jánosné helybeli péküzlet tulajdonosnő a múlt héten pénteken a rendőrséghez fordult, hogy férje ellen oltalmat adjon neki. Germányi ugyanis az előző napon eltűnt nyitrai lakásáról s magával vitte a feleségének tulajdonát képező mintegy 6000 korona készpénzt. A rendőrség nyomozása közben ráakadt a férjre, ki egy zabori szőlőhajlékban több helybeli társával dárídózott. Felszólítás folytán megjelentek mindannyian a kapitányságon, hol azonban Germányi tagadta a 6000 kor. elvitelét, miért is a rendőrség a szőlőhelyiségben hazkutatást volt kénytelen tartani, melynek során 1251 kor. 47 fillért egy szekrény alatt elrejtve találtak. A fennmaradó összeg hova tétele eddig kinyomozható nem volt. Ezek alapján Germányi ellen folytatják az eljárást. Hír szerint a férjet elítélendő lépésére családi viszálykodás vezette.

Lélek, melyet borocskával öntöznek. Érdekes levelet hozott a Léván megjelenő „Bars.” *Gvadányi* lovas generalistól, a kinek Nyitrai közönsége csak nem rég állított díszes emléktáblát a rohoi templomban, a hol a fenyves múltú öreg katoná nagy almát alussza. A levelet *Gvadányi Mindszenty* Samuél komáromi ref. lelkészhez intézte s az így szól:

Tiszteletes nagydémű Uram!

Mióta Posonyba megesezt az Apostolok oszlása, nem vala nekem szerencsém az ólta személyesen, sem lúdnak tolla által beszélletem Tiszteletes Urammal, ezen némaságunkat tovább nem szenvedhettem, azért is tudtára kívántam adni tiszteletes Uramnak, hogy megag-gott testem tühethő egösségben vagyok, és lellem is még abba quartélyozik, nintsen is panasza ellenem, mert gyakorta borocskával megöntözém ötet, nem haqqom elhervadni. Óhajtom tiszta igaz szívvvel, hogy Tiszteletes Uram is, ezen levelem hasonlóba találhassa.

Kívánom Tudtára adni Tiszteletes Uramnak, hogy Vébernek irván kértem tőle, hogy a L' Advocatnak utolsó nyomtatványát nekem küldene meg, de aztat felelte, hogy aztat nem vette volna. Kérem azért Tiszteletes uramat, méltóztassa aztat hozzája utasítani az árának kivételével, mert valóban sajnálalánám, a többi darabok már kezemnél lévén ezen nagybetsű munka, ha éppen az utolsó részét nem vévén nálam tsonkán maradna. A mint pedig vettem a nyomtatványokat, úgy legottan árokat is megküldöttem Vébernek. Mivel pedig a közönségnek nagy hasznára ezen gyönyörű munkáját nagyfőkötelességgel elvégzette Tiszteletes Uram, kérem adgya tudtomra, hogy már most miben munkálkodna. En Historiámnak ötödik részét most fértzelem össze, három már kijött, a negyedikét pedig most rostálylya a Censura. Újságot nem tudok írni egyebet, hanem hogy néhány hetektől fogvást új telünk vagyok, de ugy gondolom, hogy a komáromi szűzek is, mind eddig nem sok kükörtököt szagattak. A háboru igen rosszul foly, talán a Dietán ajánlot Personalis Insurectóra is fogunk kémszerietni, ha komáromi Bandérium vezérlésem alám talál adattatni, akkor ugyan Tiszteletes Uramnak velem kell jönni, mert Református vitézeknek is Papjának kelletik lenni, de Tiszteletes Asszonynak is (akit szívcmből tisztelek) velünk kelletik jönni, mert ki

is sütné káposztás rétest a táborba. — En mindedig koma levelet óhajtvá vártam a Tiszteletes Asszonytól, de megvagyok csalattatva reményességembe, talán a jelenvaló tavaszon ki fog virággani az Aron vesszeje. Ezek után különös tisztelettel maradok Tiszteletes uramnak Szakoltza 13. Martius napján 1797. Alázatos szolgálja: Graf Gvadányi József m. kir. Gralis.

Tessék most már küzdeni az alkoholizmus ellen, mikor a borocská nem csak az elaggot testre, hanem a benne „quartélyozó” lélekre nézve is életfrissítő öntöző víz! Hisz ez már maga a megtestesült antialkoholizmus.

Késelő iparos tanonc. A napokban Hugycz Kázmér hentes tanoncot Stefecsek Gyula 15 éves szijgyártó inas verekedés közben késél jelentékenyen megszurta egyik karján, majd elmenekült. A rendőrség megindították ellene az eljárást. Az éretlen suhanckodások orvoslása, mint az ilyen eseteknél számtalanszor megjegyeztük, csak az illetékes hatósági közegek szigorú fellépésével lesz eszközölhető.

A vittenc-lócbresztoványi vasut. *Uherek* László, a ki a póstyén-verbói és rakovici vasutat létrehozta, most a vittenc-dejte-hohunic-lócbresztoványi vasut létesítésén fáradozik. Megbízásából Preisers budapesti főmérnök vezetésével május 3-án kezdődtek meg a vonalon a műszaki előmunkálatok, melyek serényen folynak. A tervet azonban nem nézi közömbös szemmel Nagyszombat városa, mely Skublics József vígvári földbirtokosra előmunkálati engedélyt ruházott át egy Rakovicról Spácán át Nagyszombatba vezető rendes nyomtávú vasut megépítésére. Skublics is már folyamatba tette a vasut előmunkálat-aitval kapcsolatos műveleteket s Nagyszombat város most arra törekszik, hogy *Uherek* tervével szemben a Skublics-fele vicinális létesüljön, mert ez a beágazást Nagyszombat városnak biztosítja, míg *Uherek* tervét, a lócbresztoványi beágazással Nagyszombat a saját érdekeire nézve serelmesnek tartja. Ezzel komoly akadály gördült a vittenc-lócbresztoványi vicinális útjába.

Megtámadott hegyőr. Gasparovics Imre 45 éves zabori hegyőrt május hó 18-án egy vármegyei irodai alkalmazott, a sértett állítása szerint minden ok nélkül, egy zabori völgyben megtámadta, többször arcul ütötte és a szolgálati fegyverét eltörte. Gasparovics azonnali feljelentésére megindították a terhelt ellen a vizsgálatot.

Eltűnt drágaköves gyűrű. *Lichtenekker* Fáni férj. Berkes Bertalanné nyitrai lakosnő e hó 16-án feljelentést tett a rendőrségen, hogy a feljelentést megelőző napon zárt ruhazekrenyéből ismeretlen tettes egy 120 koronát érő drágaköves aranygyűrűt ellopott. A gyanu egy jelenleg Balassagyarmaton tartózkodó leány ellen irányult, miért is a kapitányság kiküldöttje ott nyomozást foganatosított, mely azonban mai napig eredményre nem vezetett. Az ügy kiderítésére ezután városunkban eszközlik a nyomozást.

Vasuti baleset. *Haluska* István felvidéki 22 éves mezei munkást május 10-én reggel a szenici vonatból a nyílt pályán kilökték, úgy hogy bal lábát törte. Az eljárás a büncselekmény kiderítése céljából már megindították.

Kifosztott napszámos. Május 17-én Valasek Béla 28 éves napszámos rákóci-uti lakos feljelentésére a rendőri hatóság eljárást indított Zverka István napszámostársa ellen, azzal gyanusítván őt, hogy a 16-ról 17-re virradó éjjel a törvényszék palotája előtt a feljelentő csekély pénzétől és ruhadarabjaitól megfosztotta, mikor Valasek részeg állapotban a jelzett helyen tehetetlenül feküdt. Terheltet a vád alapján többször elővezettek, míg végre tanukkal, majd saját beismerésével rábizonyították a bűnt. Az eljárás folyik ellene.

Rablás a vonaton. Érdekes rablási bűnyű foglalkoztatja most rendőrségünket, mely május 14-én játszódott le a komjáthi állomás közepében a Nyitrára haladó személyvonaton. Nevezett napon Helczér Lipót budapesti ügynököt, ki Érsekújvárról városunkba igyekezett a reggeli személyvonattal, az ügynök szemeláttára kifosztotta pénzétől egy ismeretlen egyén, ki szintén Nyitrára iparkodott. Helczér a rablást észrevéve, leszállt a komjáthi állomáson segítségért az ismeretlen egyén ellen, de miatt ő a perronon s az állomás épülete körül segítségért folyamodott, a vonat tovább robcogott, úgy hogy a legközelebbi indulásra kellett várnia. Városunkba érkezve a rendőrséghez fordult, honnan két rendőrt állítottak melleje, ha esetleg a rablót a vásártéren fermiserné. Az intézkedésnek lett is fogantatja, amennyiben a kapitányságra kísérték Róthmüller Hermann budapesti loalkuszt, kiben a körszült Helczé-

a rablót felismerte. Röthmüller tagadta a rablást, de beismerte, hogy egy kupéban utazott Helczterrel, mire megmozdították s a nála még található volt 10 korona 82 fillért hatóságilag lefoglalták. Minthogy az ügy ezidő szerint még tisztázva nincsen. A rendőrség folytatja ellene a nyomozást.

Közgazdaság.

A Házinyulteryésztők Országos Szövetsége folyó hó 8-án a Köztelek nagytermében tartotta alakuló közgyűlését. Az ország minden részéből tekintélyes számban sereglettek egybe a házinyulteryésztők. Ezenfelül 200-an irásban jelentették belépésüket. A szövetség elnökévé egyhangulag *Liptay Frigyesné* bárónőt választották. A tisztikar a következőkből alakult: Másodelnökök *Hajós Emil, Kubinyi Béla* és rábogyoszlai *Vajda Viktor*. Ügyvezető másodelnök: *Auffenberg János* (Csillaghegy, Budapest). Alelnök *Potchen Jakab, Titkár Tóth Ferenc*. Jegyző *Derner Aurél, Ellenőr Száva János, Pénztáros Fürcht János, Szertáros Kliment József*. A szövetség megalakításának az a célja, hogy a házi nyulteryésztést nagy közgazdasági és szociális fontosságához méltóan országosan szervezze és elterjeszsze. Ezt a célt előadások tartásával, kiállítások rendezésével, vásárok rendezésével, a házi nyulter és gerezna értékesítésének vezetésével, telepek és egyesületek segélyezésével, tenyésztő telepek létesítésével, tenyésztő állatok beszerzésével, ingyenes fedező állomások föllállításával és a házinyulterkereskedelem szabályozásával kívánja szolgálni. Tagjainak ingyen tenyésztő állatokat és vérfelfrissítésre tenyészbakokat oszt. A tagsági díj évenként csak 6 K., a mely összegért a szövetség havonta kétszer megjelenő hivatalos közlönye a Házinyulteryésztés és Értékesítés című (Budapest) Csillaghegyen megjelenő szaklap is ingyen jár, amelynek előfizető díja különben évenként 4 kor. A tagok fölvételét *Auffenberg János* ügyvezető másodelnök (Budapest, Csillaghegy) eszközözi.

Irodalom.

Egy hézagpótló diszmunka. Testet edző, lelket üdítő klimatikus gyógyhelyeinket és esodás hatású ásványvíz forrásainkat még mindig nem eléggé ismeri, tehát nem is méltathatja kellőképpen a magyar közönség. Ezen a bajon segít a *Magyar Fürdőkalauz*, melyet *Erdős József* szerkeszt immár harmadik éve éppen olyan szeretettel, mint szakértelemmel. E rendkívül hasznos könyv, melynek nyomdai kiállítása is művészi, most jelent meg harmadik kiadásban, 332 oldal terjedelemben gyönyörű képekkel illusztrálva. Az ügyesen összeállított, könnyen áttekinthető, hézagpótló munka, magyar és német nyelven ismerteti a magyar fürdőket, gyógyhelyeket, nyaralótelepeket, szanatoriumokat, víz- és magángyógyintézeteket, nemkülönben a hazai ásvány- és gyógyvizeket. A gondos leírás nemcsak a fürdőtelepeket ismerteti, hanem gyógyvizek elemzését, a gyógyjavallatokat, a lakás elemezési és árvizonyokat, a fürdők társadalmi művészeti, szórakozási és sportéletének, közlekedési viszonyainak ismertetését is, szóval mindazt közli, amire a fürdőző közönségnek nélkülözhetetlen szüksége van. A munka szerkesztője igazán dícséretes és sikeres munkát végzett, amidőn szakavatott tollal vette kezébe a hazai fürdők ügyét, produkálván olyat, aminőt eddig sajnálattal kellett nélkülöznünk irodalmunk ezen ágában. A pompás diszmunka szerkesztője valóban megérdemli a legteljesebb elismerést ezen hazafias vállalkozásáért, mert a munka igazán hivatva van arra, hogy a nagyközönség előtt helyes világításban mutassa be a magyar fürdőket és ezáltal gátat vessen a magyarságtól a külföld fürdőibe és külföldi ásványvizekért kiözönlő sok milliónak. — A diszművet, mely határozott nyeresége irodalmunknak, ajánljuk figyelmébe a fürdőző közönségnek, mert ezen a maga nemében egyedülálló munka tüzetesen ismerteti a hazai fürdő- és forrás viszonyokat. A stilszerűen bekötött munka az ország valamennyi vasuti és hajófulkéjében, orvosknál, szállodákban és casinókban nyer díjmentes elhelyezést. A diszmunka megrendelhető a *Magyar Fürdőkalauz* kiadóhivatalában, Budapest, VI., Eötvös-utca 36. 1/9.

Telefon.

S. J. Annak örvendünk s előre köszönetünket fejezzük ki, de szigorú tárgyilagosságot kérünk.
K. L. Az a szerencsétlen adás-vételi üzlet városzerte csodálkozást keltett. Ott ezek ajándékoztattak el.

HIRDETÉSEK

Seilnacht József
= képfaragó, oltárépítő és aranyozó =
templom művészeti műterme

GALGÓCZ
(Nyitra megye).

Oltárok, szószékek, keresztelő-kutak, szobrok és keresztúti állomások stb. izléses készítése. Régi oltárok átalakítása és díszítése. Vázlatokat és költségelőirányzatokat díjmentesen küldök. Polychromikus festészet! Mindennemű tárgyak minden alakban tirolai iparjelleg szerint.

Németprónai templom Moltára 1907.

140. 31-52.

Hirdetmény.

Felhívjuk a n. é. közönség figyelmét intézetünk kebelében fenálló 15 évre köthető legelőnyösebb legolcsóbb **takarékbiztosításra**. Bővebb értesítés az intézetben nyerhető.

Nyitrai Népbank.

A t. szőlőtulajdonosok

szíves figyelmébe ajánlom az általam kipróbált és minden tekintetben fényesen bevált

szőlőkötöző-fonalat.

A sodrott szőlőkötöző-fonál a raffiánál erősebb, mert a legnagyobb szeleknek is ellentáll; kiadósabb, mert minden részében felhasználható, egy darabka sem vész belőle kárba, de legfőbb előnye az, hogy a munkaidőben nagy megtakarítás érhető el vele, tehát végeredményben olcsóbb a raffiánál. Tessék saját érdekében kísérletet tenni!

Egy kigr. ára 1 korona.

Peronoszpóra

ellen való védekezésre legbiztosabb, legjobb és legolcsóbb szer a valódi

rézgálic (kékkő).

Az első permetezéshez 100 liter vízbe 1 kigr. kékkő és ugyanannyi mészoldat, a második permetezéshez 100 liter vízbe 2 kigr. kékkő és ugyanannyi mészoldat elegendő. **1 kg. 70 f.**

PÉCS EDE
kereskedő és szőlőbirtokos NYITRÁN.

77. 3-5.

BUTOROK

a legolcsóbban kaphatók csak

VAJDA J.

butorkereskedőnél
NYITRA, PÁRUTCA 22 SZ.

50 hálószoba, 40 ebédlő, 15-20 salon berendezés.

Uri szobák és vendég-szobák mindennemű stíl- és minőségben állandóan raktáron vannak.

Száraz anyagból, kitűnő iparosok által készített mahagoni-, palisander-, köris-, cseresznye-, dió-, tölgy és szillfa

BUTORAIM

legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, jó izléssel készülnek.

Mindennemű réz-, nikkell- és vasbutor. — Veranda- és kerti-butorok.

Iroda-, előszoba- és konyhaberendezések.

Saját kárpitos-műhelyem, ahol legmodernebb kárpitos és díszítési munkák szakszerűen s izlésesen készülnek.

Minthogy t. vevőimnek jó árút, nagy választékot a legjutányosabb árak mellett nyújtok, tisztelettel kérem a n. é. butorvásárló közönséget, hogy b. rendeléseivel hozzám fordulni szíveskedjék.

VAJDA J.
butorkereskedő.

22. 9-24

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.
2. 21-52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát. — valamint **férfiszabó-műhelyét,** melyben úgy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Szent Ferenc harmadik rendjének jubiláris zarándoklata a Szentföldre!

A Szt. Congregáció 1906. nov. 20-án kelt és öt évre szóló kiváltságaival felruházva, Magyarország nagyméltóságú püspöki karának helyeslő és pártoló tudomásával a sz. Ferenc rendjének Generálisa engedélyével a sz. Ferenc harmadik rendje részére **1909. aug. 20-tól szept. 23-ig tartó jubiláris zarándoklatot** rendezünk, a melyben az ország minden kath. híve részt vehet.

Indulás Budapestről augusztus 20-án — visszaérkezés szept. 22-én.

Utirány: Budapest—Triest—Alexandria—Caifa—Nazaret—Caifa—Jaffa—Jeruzsalem—Betlehem, Szent János—Jaffa—Alexandria—Triest—Budapest.

Ár: I. oszt. 672 kor. 40 fil., II. oszt. 516 kor. 50 fil., III. oszt. 299 kor. 10 fil.

Jelentkezni: A szentföldi komiszáriátusnál, Budapest, II. kerület Margit-körút 23.

P. Kaizer Nándor, szentföldi komiszárius; P. Trifán Leonárd, a „Sz. Ferenc hírnöke”-nek szerkesztője; Zsekó Károly, a „Strom Serafický” szerkesztője; P. Haras Kapisztrán, a harmadrend budai igazgatója, a jubiláris zarándoklat rendezői. 52. 10—0.

Szép muskátlik cserépben, megvételre kerestetnek.

Bővebbet a kiadóhivatalban. 82. 9—0.

Róm. kath. vallásu fiú tanoncnak felvétetik

Seeber Vilmos vaskereskedésében, Tóth Vilmos-utca II. szám alatt. — 49. 11—0.

VEREBÉLY GÉZA DIVATÁRÚHÁZA NYITRA, TÓTH VILMOS-UTCA 4. (SZARVAS-SZALLÓ MELLETT)

Női osztály. Megérkeztek a legújabb női tavaszi **kosztüm, ruha és bluz-kelme különlegességek.** — **Bluz-selymek** nagy választéka. — Első minőségű **vászon és asztalneműek.** — **Női fehéreneműek, kelengyék megbízható jutányos árban.**

Férfi osztály. Legdivatosabb **nemezkalapok, zsebkendők, sétabotok, ernyők és nyakkendő különlegességek,** szolid minőségben és árban. — **Fehéreneműek** kitűnő szabásban. **Amerikai sárcipők, utazó plédok és kocsitakarók** dús választékban.

Lakberendezési osztály. **Csipke, tüll és kelme függönyök, asztal és ágyterítők, kerevet vetők s mindennemű szőnyegek és takarók verseny árakban.**

Szabott árak minden egyes cikken kiírva.

82. 2—5.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufrukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj-és szakálfestést, ugyancsak tyukszemvágást jutányos áron. 92. 10—52.

Vesz vágott és kifésült hajjat.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

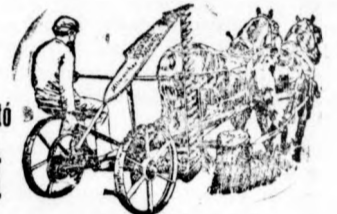
Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Ugyanott egy fiú tanoncnak felvétetik.

Szolid és pontos kiszolgálás!

HIRDETÉSEK a „Nyitramegyei Szemle” számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyvkereskedésében, a hol a lapra is elő lehet fizetni.

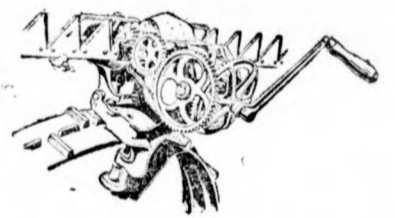
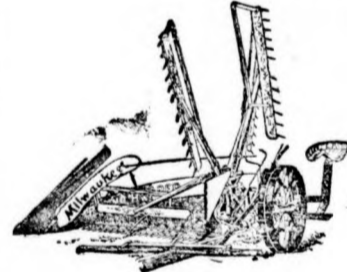
Jó és megbízható aratógépet

szívesen vásárol! a gazda, mert azzal időt és pénzt takarít meg. Teljesen megbízható, kiváló szerkezetű és nagy munkaképességű gépek:

- „Milwaukee” kéveköti aratógép,
- „Milwaukee” marokrakó aratógép,
- „Milwaukee” fűkaszázó gép,
- „Milwaukee” acélgereblye, önműködő kiürítéssel,
- „Milwaukee” köszörülőgép,

melyek az egész világon és újabban a magyar gazdaságokban is mint a legjobbak vannak elismervé.

Írjegyűk kívánatra ingyen és bérmentve.

Magbízható ügynökök és képviselők az ország minden részében kerestetnek.

Megkeresések Budapest, Főposta, postafiók 121. sz. intézendők.

FELTŰNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.